

lősséggel a megállapodás elmaradásáért. Az egyik fél részéről a szükségleti igényeiről nyújtott tájékoztatás, és a másik fél részéről a közölt igények teljesítésére való felkészülés - akkor is, ha nagyobb anyagi ráfordítást eredményez - olyan üzleti kockázat, ami a kötelezett terhére esik, és a szerződés létrejöttének hiányában nem hárítható át a másik félre. A szerződéskötés elmaradása miatt az 1959. évi IV. törvény 6. §-a alapján kárigény kivételesen akkor érvényesíthető, ha a megrendelő szándékosan hozza a kötelezettet abba a helyzetbe, hogy költekezett, majd pedig lényegében ésszerű indokok nélkül tagadja meg a szerződéskötést. Az a fél, aki a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeivel ellentétesen bocsátkozik szerződési tárgyalásokba, vagy szakította meg azokat, köteles a másik jóhiszemű fél ebből eredő kárának megtérítésére.

3.

JOGKÉPESSÉG, CSELEKVŐKÉPESSÉG. KORLÁTOZOTTAN CSELEKVŐKÉPES KISKORÚAK.

I.

Jogképesség

A jogképesség a természetes és jogi személynek az a képessége, hogy polgári jogviszony alanya lehessen, vagyis polgári jogokat szerezhessen, és kötelezettségeket vállalhasson.

A jogképesség

- általános,
- egyenlő
- feltétlen

Ptk. 8. § (1) A Magyar Köztársaságban minden ember jogképes: jogai és kötelességei lehetnek.

(2) A jogképesség az életkorra, nemre, fajra, nemzetiséghez vagy felekezethez tartozásra tekintet nélkül egyenlő.

(3) A jogképességet korlátozó szerződés vagy egyoldalú nyilatkozat semmis.

A § (1) bekezdése a jogképesség fogalmát az emberre határozza meg. A jogképesség általános, minden ember jogképes; vagyis minden ember polgári jogviszony alanya lehet, jogokat szerezhethet, és kötelezettségeket vállalhat. (Itt jegyzem meg, hogy a jogi személy jogképességét a Ptk. 28. § (4) bekezdése

mondja ki azzal, hogy ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, jogképessége kiterjed mindazokra a jogokra és kötelezettségekre, amelyek jellegüknél fogva nem csupán az emberhez fűződhetnek.)

Egyes emberek jogképességének a terjedelme között nem lehet különbséget tenni. A Magyar Köztársaságban minden ember, állampolgárságára, korára, nemére, fajra, nemzetiséghez vagy felekezethez tartozásra tekintet nélkül egyenlő.

A § (2) bekezdése a nemzetközi egyezményekkel és az Alkotmánnyal összhangban a *diszkrimináció tilalmát* mondja ki annak rögzítésével, hogy a polgári jogviszonyokban a jogképesség egyenlő. A jogszabály példálózva sorolja fel azokat a jelentős tényezőket, amelyek okot szolgáltathatnak megkülönböztetésre, ehhez képest a jogképesség korlátozására. A polgári jogviszonyokban a jogképesség egyenlőségének minden más, kifejezetten fel nem sorolt vonatkozásban is érvényesülnie kell.

A hátrányos megkülönböztetés tilalmára nézve az Alkotmánybíróság is több fontos jogelvet dolgozott ki az Alkotmány 70. §-a alapján. Már a 9/1990. (IV. 25.) AB határozatában kifejtette, hogy „a diszkrimináció tilalma nem jelenti azt, hogy minden, még a végső soron nagyobb társadalmi egyenlőséget célzó megkülönböztetés is tilos. A megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy *a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie*, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni.”

A jogképesség az embert életkorra tekintet nélkül megilleti.

A törvény tiltja a nemek szerinti különbségtételt, így a polgári jogviszony alanya bármilyen nemű ember lehet. E szabályozással összhangban az Alkotmánybíróság a 14/1995. (III. 13.) AB határozatának 3. pontjában megállapította, hogy ellentétes az Alkotmánnyal minden olyan jogszabályi rendelkezés, amely az érzelmi, szexuális és gazdasági közösségben együtt élők esetében jogokat és kötelezettségeket csak a Ptk. 578/G. §-ában meghatározott élettársi viszony fogalmának (férfi és nő közötti) megfelelő együttéléshez fűz. Az 1996. június 19-től hatályos új törvényi értelmező szabály megszüntette a hátrányos megkülönböztetés alkotmányos tilalmába ütköző jogi szabályozást, ezért az élettársi kapcsolatnak, az élettársi jogviszony létrejöttének a különműködés már nem feltétele.